

Κεφάλαιο 4

Ειδικοί συντελεστές παραγωγής και διανομή εισοδήματος

Περιγραμματα

- Εισαγωγή
- Το υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής
- Διεθνές εμπόριο στο υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής
- Διανομή εισοδήματος και τα κέρδη από το εμπόριο
- Η πολιτική οικονομία του εμπορίου: Μια πρώτη προσέγγιση
- Διεθνής κινητικότητα της εργασίας

Εισαγωγή

- Αφού το εξωτερικό εμπόριο είναι τόσο επωφελές για μια οικονομία, τότε γιατί συναντά τόσες αντιδράσεις;
- Υπάρχουν δύο κυρίως λόγοι που το εμπόριο έχει ισχυρή επίδραση στη διανομή του εισοδήματος εντός μιας χώρας:
 - Οι πόροι δεν μπορούν να μετακινηθούν άμεσα και ανέξοδα από τον έναν κλάδο στον άλλο.
 - Οι κλάδοι έχουν ανάγκη από διαφορετικούς παραγωγικούς συντελεστές.

Το υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής

- Στο **υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής** το εμπόριο επηρεάζει τη διανομή του εισοδήματος.
- Υποθέσεις του υποδείγματος:
 - Δύο αγαθά, υφάσματα και τρόφιμα.
 - Τρεις συντελεστές παραγωγής: εργασία (L), κεφάλαιο (K) και γη (T).
 - Όλες οι αγορές είναι πλήρως ανταγωνιστικές.

Το υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής (συνέχεια)

- Τα υφάσματα παράγονται χρησιμοποιώντας κεφάλαιο και εργασία (αλλά όχι γη).
- Τα τρόφιμα παράγονται χρησιμοποιώντας γη και εργασία (αλλά όχι κεφάλαιο).
- Η γη είναι ένας κινητός συντελεστής παραγωγής, που μπορεί να μετακινείται από κλάδο σε κλάδο.
- Η γη και το κεφάλαιο είναι ειδικοί συντελεστές παραγωγής, που χρησιμοποιούνται μόνο στην παραγωγή ενός αγαθού.

Το υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής (συνέχεια)

- Ποια ποσότητα από κάθε αγαθό θα παράγει η οικονομία;
- Η συνάρτηση παραγωγής υφασμάτων εκφράζει την ποσότητα υφασμάτων που μπορεί να παραχθεί σε κάθε δεδομένη εισροή κεφαλαίου και εργασίας:

$$Q_C = Q_C(K, L_C) \quad (4-1)$$

- Q_C είναι η παραγόμενη ποσότητα υφασμάτων
- K είναι το απόθεμα κεφαλαίου
- L_C είναι το εργατικό δυναμικό που απασχολείται στην παραγωγή υφασμάτων.

Το υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής (συνέχεια)

- Η συνάρτηση παραγωγής τροφίμων εκφράζει την ποσότητα τροφίμων που μπορεί να παραχθεί σε κάθε δεδομένη εισροή γης και εργασίας:

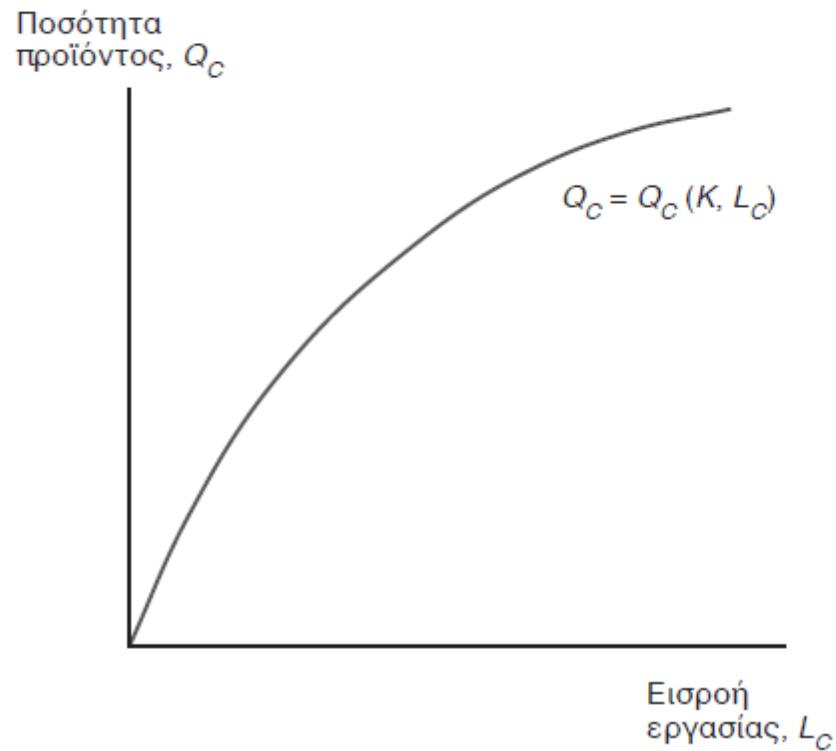
$$Q_F = Q_F(T, L_F) \quad (4-2)$$

- Q_F είναι η παραγόμενη ποσότητα τροφίμων
- T είναι η προσφορά γης
- L_F είναι το εργατικό δυναμικό που απασχολείται στην παραγωγή τροφίμων

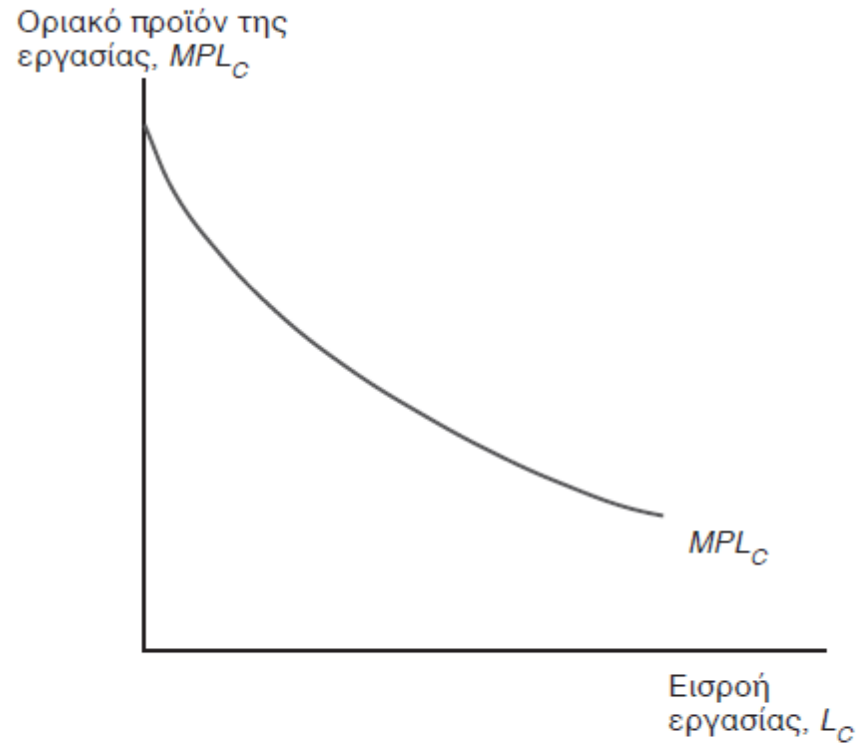
Παραγωγικές δυνατότητες

- Πώς μεταβάλλεται η συνολική παραγόμενη ποσότητα προϊόντος της οικονομίας, καθώς η εργασία μετακινείται από τον ένα τομέα στον άλλο;
- Όταν η εργασία μετακινείται από τα υφάσματα στα τρόφιμα, η παραγόμενη ποσότητα τροφίμων μειώνεται, ενώ η παραγόμενη ποσότητα υφασμάτων αυξάνεται.
- Στο Σχήμα 4.1 απεικονίζεται η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων για υφάσματα.

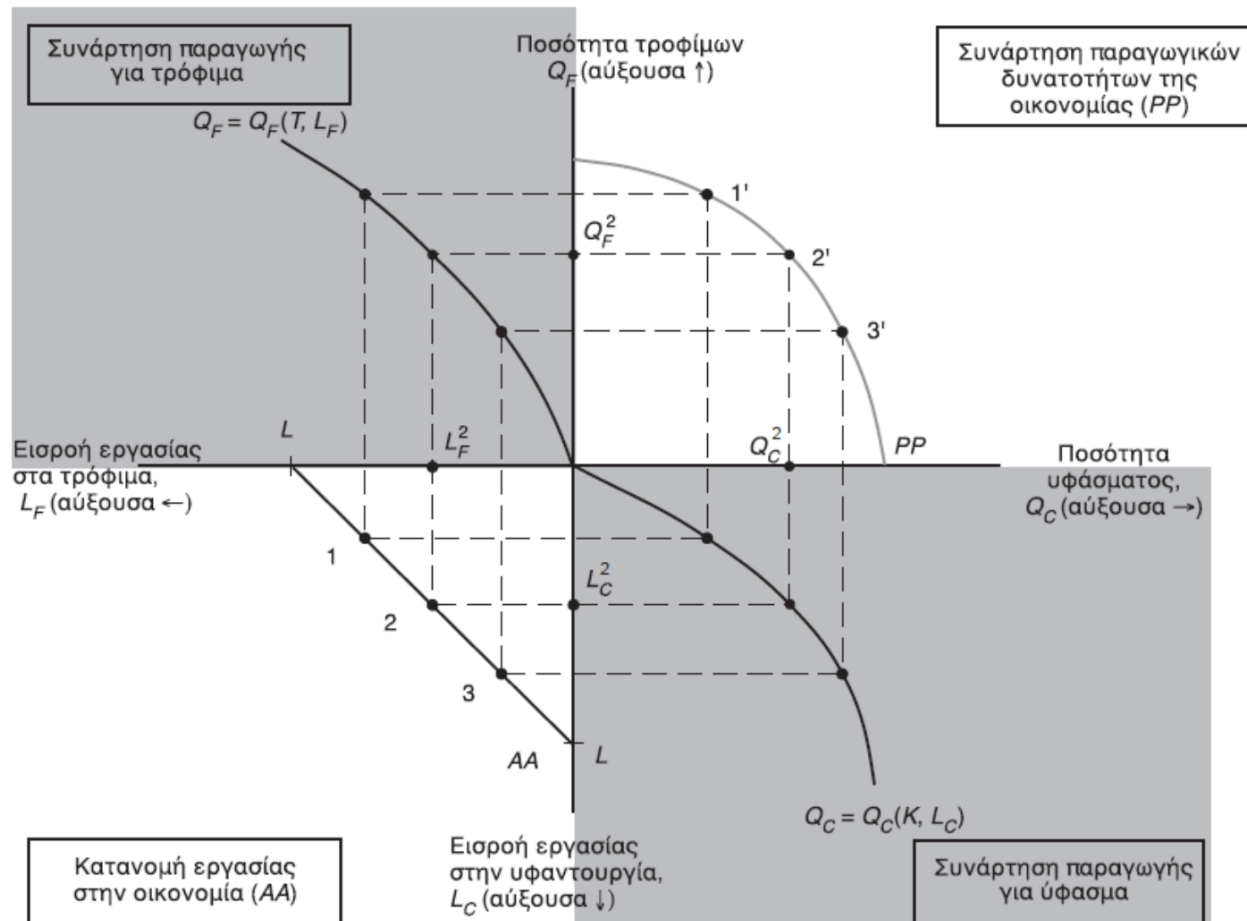
Σχήμα 4.1: Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων για το ύφασμα

Σχήμα 4.2: Το οριακό προϊόν της εργασίας

Σχήμα 4.3: Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων στο υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής

Παραγωγικές δυνατότητες (συνέχεια)

- Το κόστος ευκαιρίας για την παραγωγή μιας επιπλέον γιάρδας υφασμάτων είναι MPL_F/MPL_C λίβρες τροφίμων.
 - Για να παράγουμε μια επιπλέον γιάρδα υφασμάτων, χρειαζόμαστε $1/MPL_C$ ώρες εργασίας.
 - Για να ελευθερώσουμε μια ώρα εργασίας, πρέπει να μειώσουμε την παραγωγή τροφίμων κατά MPL_F λίβρες.
 - Για να παράγουμε λιγότερα τρόφιμα και περισσότερο ύφασμα, πρέπει να μειώσουμε την εργασία στα τρόφιμα και να την αυξήσουμε στην υφαντουργία.
 - Το οριακό προϊόν της εργασίας στα τρόφιμα αυξάνεται και το οριακό προϊόν της εργασίας στα υφάσματα μειώνεται, άρα MPL_F/MPL_C αυξάνεται.

Τιμές, μισθοί και κατανομή εργασίας

- Πόση εργασία απασχολείται σε κάθε τομέα;
 - Πρέπει να εξετάσουμε την προσφορά και ζήτηση στην αγορά εργασίας.
- Ζήτηση εργασίας:
 - Σε κάθε τομέα, οι εργοδότες θα μεγιστοποιούν τα κέρδη τους, ζητώντας εργασία μέχρι το σημείο στο οποίο η αξία που παράγεται από μια επιπλέον ώρα εξισώνεται με το οριακό κόστος της απασχόλησης ενός εργάτη για την ώρα αυτή.

Τιμές, μισθοί και κατανομή εργασίας (συνέχεια)

- Η καμπύλη ζήτησης εργασίας στον τομέα της υφαντουργίας είναι:

$$MPL_C \times P_C = w \quad (4-4)$$

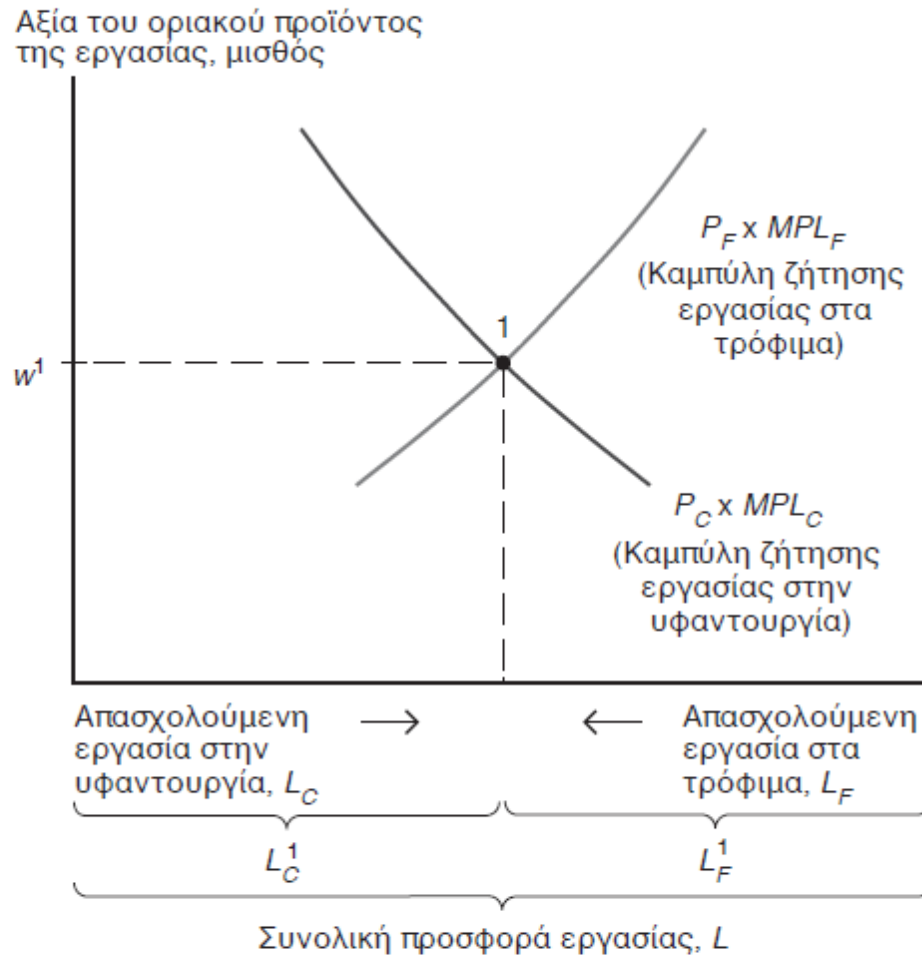
- Ο μισθός ισούται με την αξία του οριακού προϊόντος της εργασίας στην υφαντουργία.

- Η καμπύλη ζήτησης εργασίας στον τομέα των τροφίμων είναι:

$$MPL_F \times P_F = w \quad (4-5)$$

- Ο μισθός ισούται με την αξία του οριακού προϊόντος της εργασίας στα τρόφιμα.

Σχήμα 4.4: Η κατανομή της εργασίας

Τιμές, μισθοί και κατανομή εργασίας (συνέχεια)

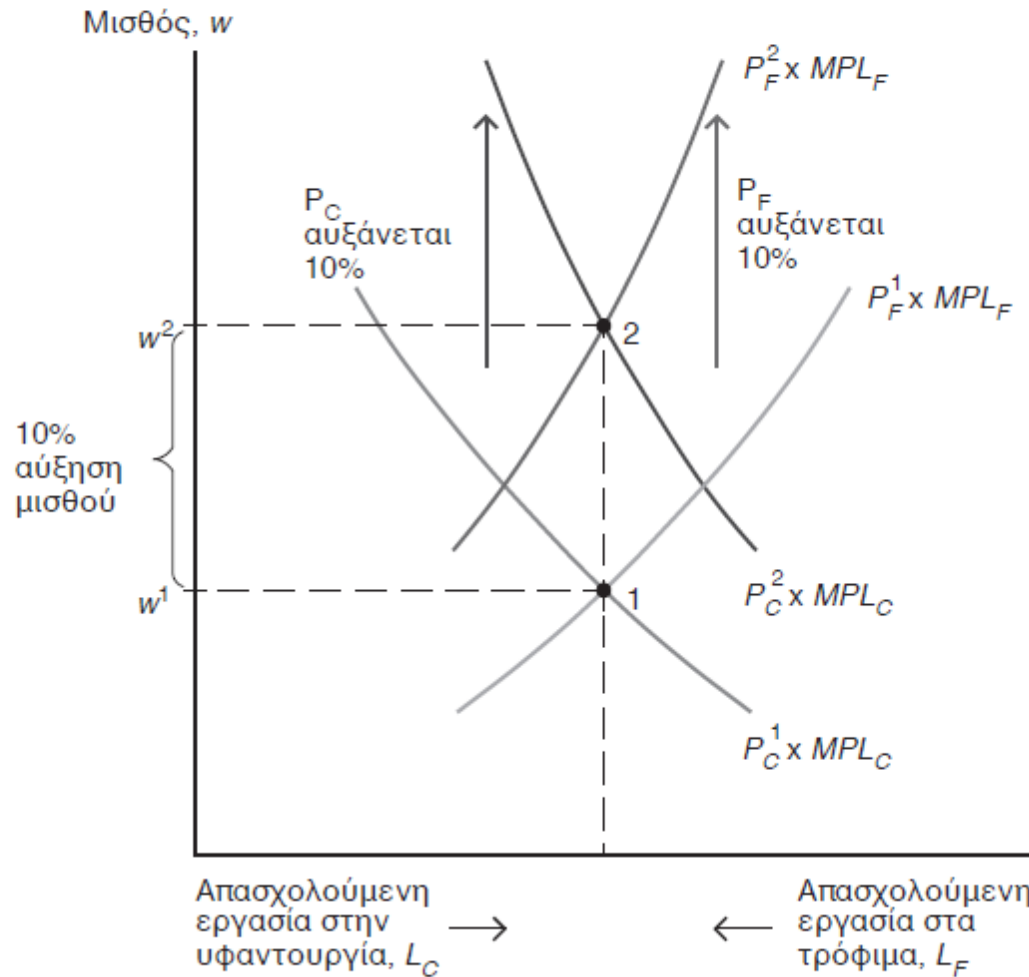
- Στο σημείο παραγωγής, η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων πρέπει να εφάπτεται με μια ευθεία γραμμή, της οποίας η κλίση είναι ίση με την αρνητική τιμή του λόγου της τιμής των υφασμάτων προς την τιμή των τροφίμων.
- Η σχέση ανάμεσα στις σχετικές τιμές και την ποσότητα προϊόντος είναι:

$$-MPL_F/MPL_C = -P_C/P_F \quad (4-6)$$

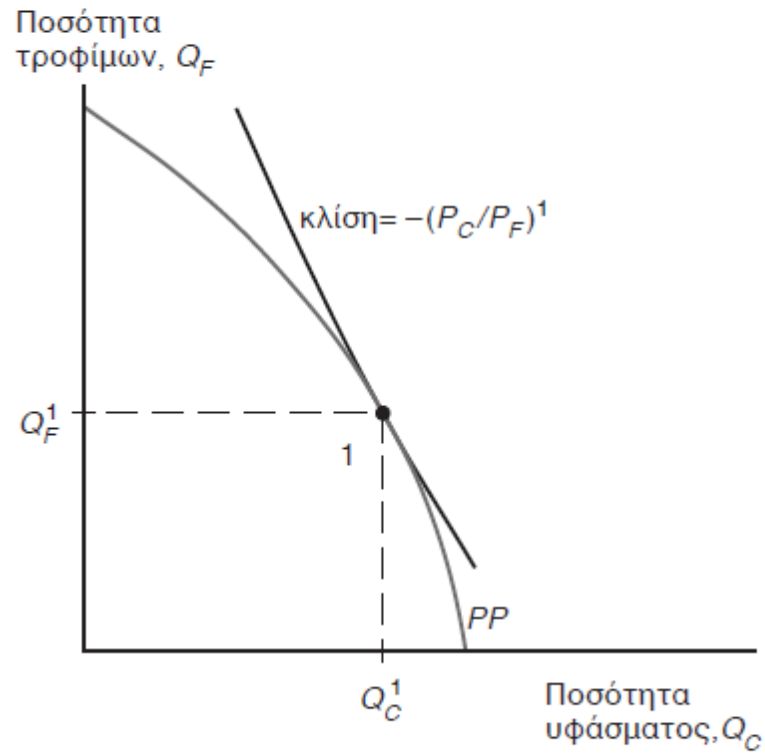
Τιμές, μισθοί και κατανομή εργασίας (συνέχεια)

- Τι συμβαίνει στην κατανομή της εργασίας και στη διανομή του εισοδήματος όταν μεταβάλλονται οι τιμές των τροφίμων και των υφασμάτων;
- Δύο περιπτώσεις:
 1. Μια ίση αναλογικά μεταβολή στις τιμές
 2. Μια μεταβολή στις σχετικές τιμές

Σχήμα 4.6: Μια ισοαναλογική αύξηση των τιμών του υφάσματος και των τροφίμων

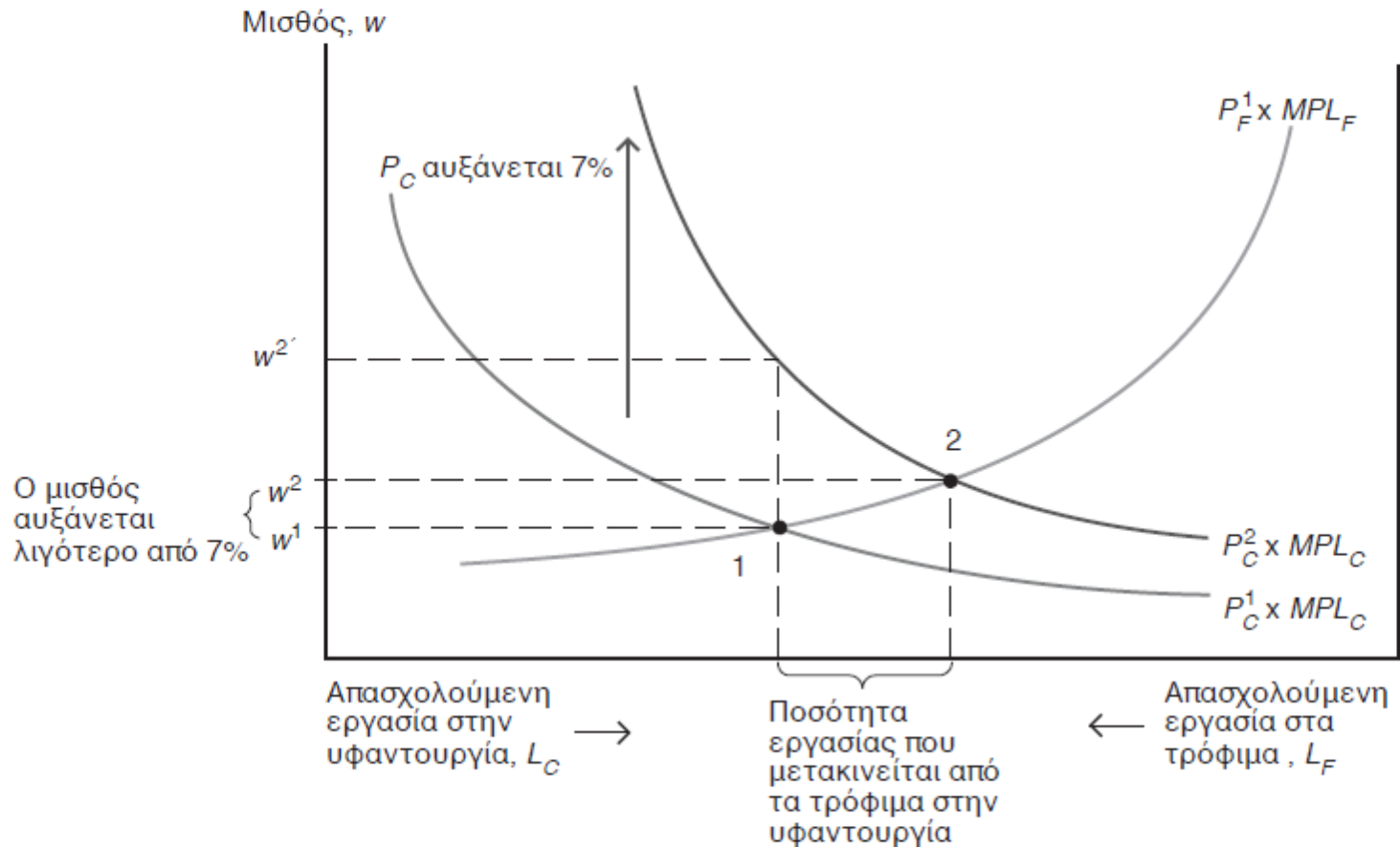
Σχήμα 4.5: Παραγωγή στο υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών

Τιμές, μισθοί και κατανομή εργασίας (συνέχεια)

- Όταν αυξάνεται μόνο η P_C , η εργασία μετακινείται από τον τομέα των τροφίμων στον τομέα της υφαντουργίας και η παραγόμενη ποσότητα υφασμάτων αυξάνεται, ενώ η παραγόμενη ποσότητα τροφίμων μειώνεται.
- Ο μισθός (w) δεν αυξάνεται όσο η P_C , γιατί η απασχόληση στην υφαντουργία αυξάνεται και έτσι το οριακό προϊόν της εργασίας στον τομέα της υφαντουργίας μειώνεται.

Σχήμα 4.7: Μια αύξηση της τιμής του υφάσματος

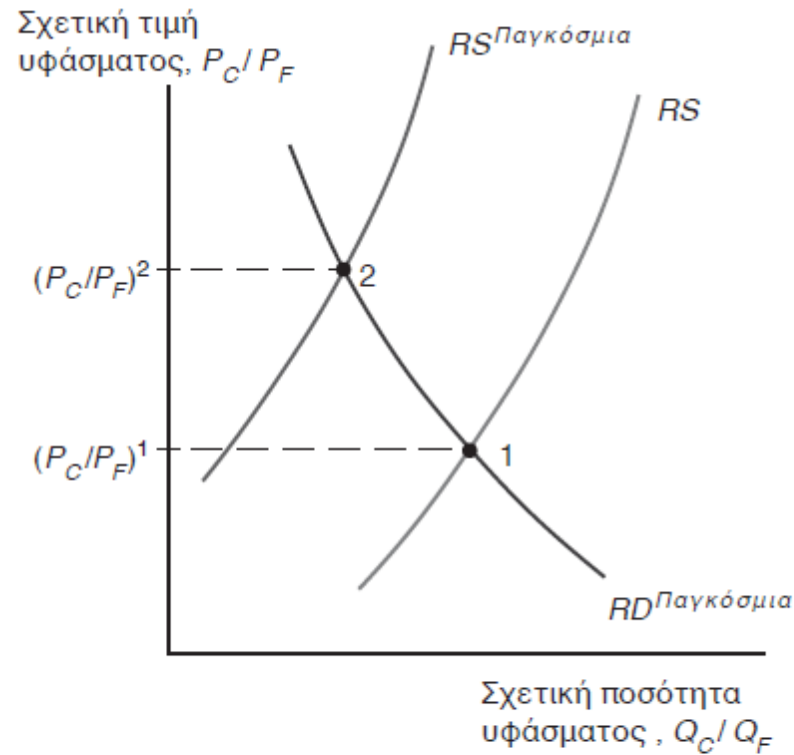
Τιμές, μισθοί και κατανομή εργασίας (συνέχεια)

- Σχετικές τιμές και διανομή εισοδήματος
 - Έστω ότι η P_C αυξάνεται κατά 7%. Τότε, ο μισθός θα αυξηθεί λιγότερο από 7%.
- Ποια είναι η οικονομική επίδραση αυτής της αύξησης των τιμών στα εισοδήματα των τριών ακόλουθων ομάδων;
 - Εργάτες, κεφαλαιούχοι και γαιοκτήμονες.

Τιμές, μισθοί και κατανομή εργασίας (συνέχεια)

- Οι κεφαλαιούχοι βρίσκονται κατηγορηματικά σε καλύτερη θέση.
- Οι γαιοκτήμονες βρίσκονται κατηγορηματικά σε χειρότερη θέση.
- Οι εργάτες δεν μπορούμε να πούμε αν βρίσκονται σε καλύτερη ή χειρότερη θέση:
 - Εξαρτάται από τη σχετική σημασία των υφασμάτων και των τροφίμων στην κατανάλωση των εργατών.

Σχήμα 4-10: Διεθνές εμπόριο και σχετικές τιμές

Διανομή του εισοδήματος και πολιτική του εμπορίου

- Το διεθνές εμπόριο μεταβάλλει τη σχετική τιμή των υφασμάτων ως προς τα τρόφιμα, με αποτέλεσμα τη μεταβολή των τιμών των συντελεστών παραγωγής.
- Το εμπόριο ωφελεί τους συντελεστές παραγωγής που είναι ειδικοί στους εξαγωγικούς τομείς, ενώ ζημιώνει τους συντελεστές παραγωγής που είναι ειδικοί στους τομείς που είναι ανταγωνιστικοί προς τις εισαγωγές.
- Η επίδραση του εμπορίου στους κινητούς συντελεστές είναι αμφίβολη.

Διεθνές εμπόριο στο υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής (συνέχεια)

- Κέρδη από το εμπόριο
 - Χωρίς εμπόριο, η παραγόμενη ποσότητα ενός αγαθού σε μια οικονομία πρέπει να είναι ίση με την κατανάλωσή του.
 - Όταν υπάρχει διεθνές εμπόριο, το μίγμα υφασμάτων και τροφίμων που καταναλώνεται μπορεί να διαφέρει από το μίγμα που παράγεται.
 - Η χώρα δεν μπορεί να ξοδεύει περισσότερα απ' αυτά που κερδίζει:

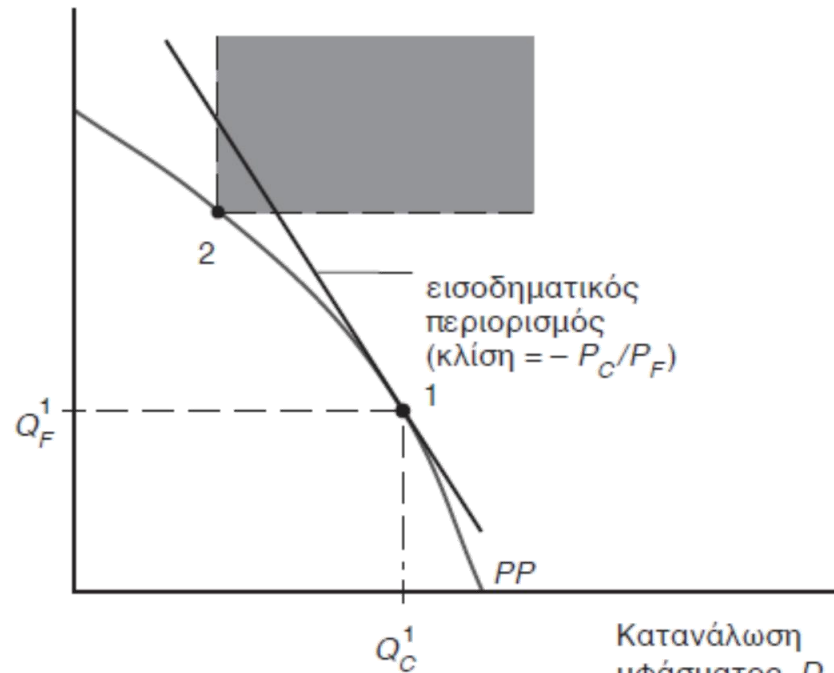
$$P_C \times D_C + P_F \times D_F = P_C \times Q_C + P_F \times Q_F$$

Διεθνές εμπόριο στο υπόδειγμα των ειδικών συντελεστών παραγωγής (συνέχεια)

- Η οικονομία ως σύνολο κερδίζει από το εμπόριο.
 - Εισάγει μια ποσότητα τροφίμων ίση με το γινόμενο της σχετικής τιμής των υφασμάτων επί την ποσότητα των υφασμάτων που εξάγει:
$$D_F - Q_F = (P_C / P_F) \times (Q_C - D_C)$$
 - Μπορεί να καταναλώνει ποσότητες υφασμάτων και τροφίμων, που η οικονομία δεν μπορεί να παράγει η ίδια.
 - Ο εισοδηματικός περιορισμός σε μια οικονομία με εξωτερικό εμπόριο, βρίσκεται πάνω από την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων (Σχήμα 4.11).

Σχήμα 4.11: Ο εισοδηματικός περιορισμός σε μια οικονομία με εξωτερικό εμπόριο και τα κέρδη από το διεθνές εμπόριο

Κατανάλωση τροφίμων, D_F
Παραγόμενη ποσότητα τροφίμων, Q_F

Κατανάλωση υφάσματος, D_C
Παραγόμενη ποσότητα υφάσματος, Q_C

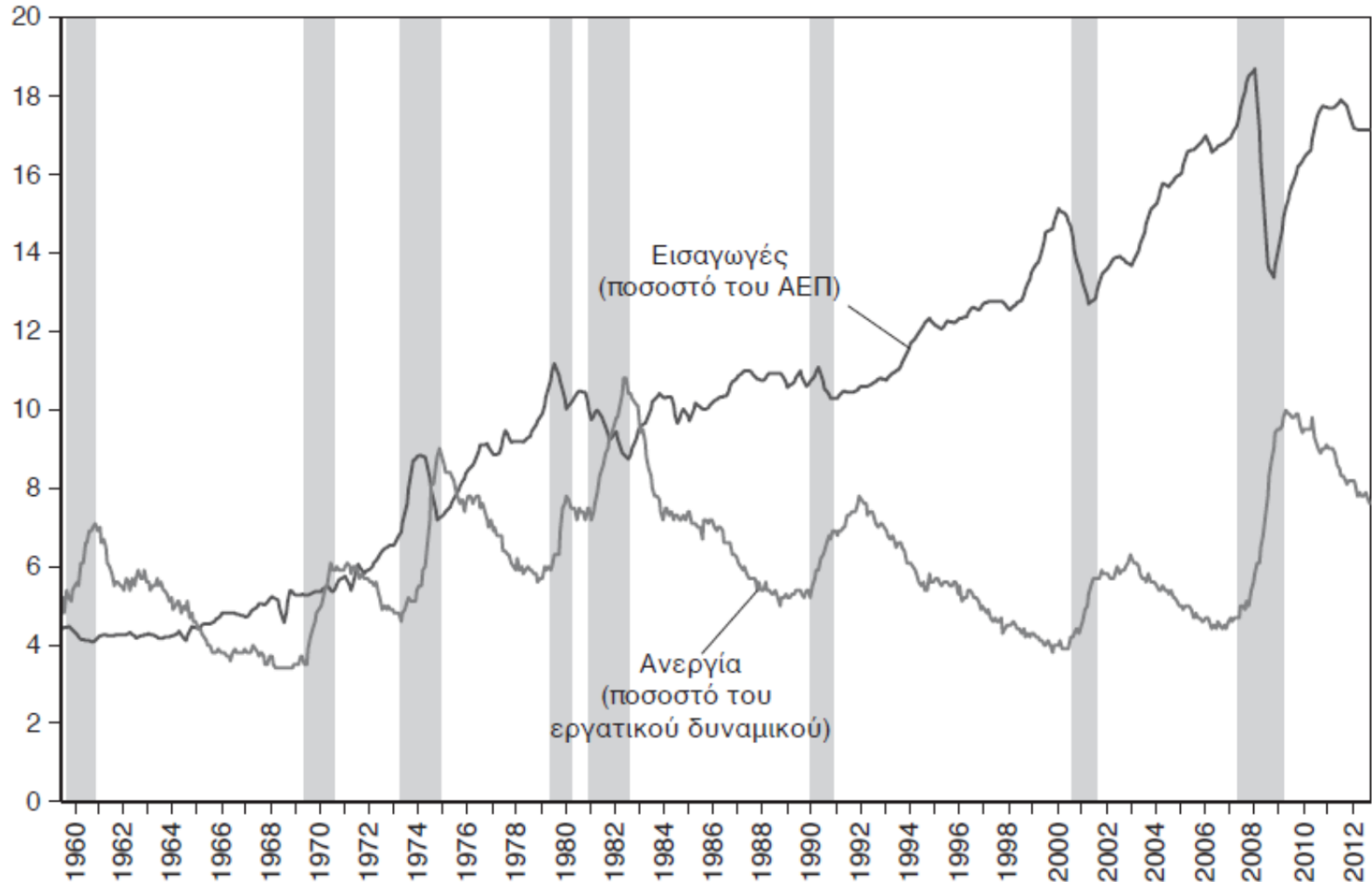
Διανομή του εισοδήματος και πολιτική του εμπορίου (συνέχεια)

- Το εμπόριο δεν έχει μόνο κερδισμένους, αλλά και χαμένους.
- Η άριστη εμπορική πολιτική πρέπει να σταθμίζει τα κέρδη μιας κοινωνικής ομάδας σε σχέση με τις απώλειες των υπολοίπων.
 - Ορισμένες κοινωνικές ομάδες χρειάζονται ειδική μεταχείριση γιατί ήδη είναι σχετικά φτωχές (π.χ. οι εργαζόμενοι στην υποδηματοποιία και την ένδυση στις ΗΠΑ).
- Οι περισσότεροι οικονομολόγοι τίθενται υπέρ του ελεύθερου εμπορίου.

Διεθνές εμπόριο και ανεργία

- Το εμπόριο έχει ως αποτέλεσμα τη μετατόπιση των θέσεων απασχόλησης από τους τομείς που ανταγωνίζονται τις εισαγωγές προς τους εξαγωγικούς τομείς.
 - Η διαδικασία δεν είναι άμεση – ορισμένοι εργαζόμενοι μένουν άνεργοι και δυσκολεύονται να βρουν νέα εργασία.
- Ποιο τμήμα της ανεργίας οφείλεται στο διεθνές εμπόριο;
 - Από το 2001 μέχρι το 2010, το εισαγωγικό εμπόριο ή η μεταφορά παραγωγικών μονάδων στο εξωτερικό ευθύνονταν μόλις για το 2% των θέσεων απασχόλησης που χάθηκαν ακούσια.

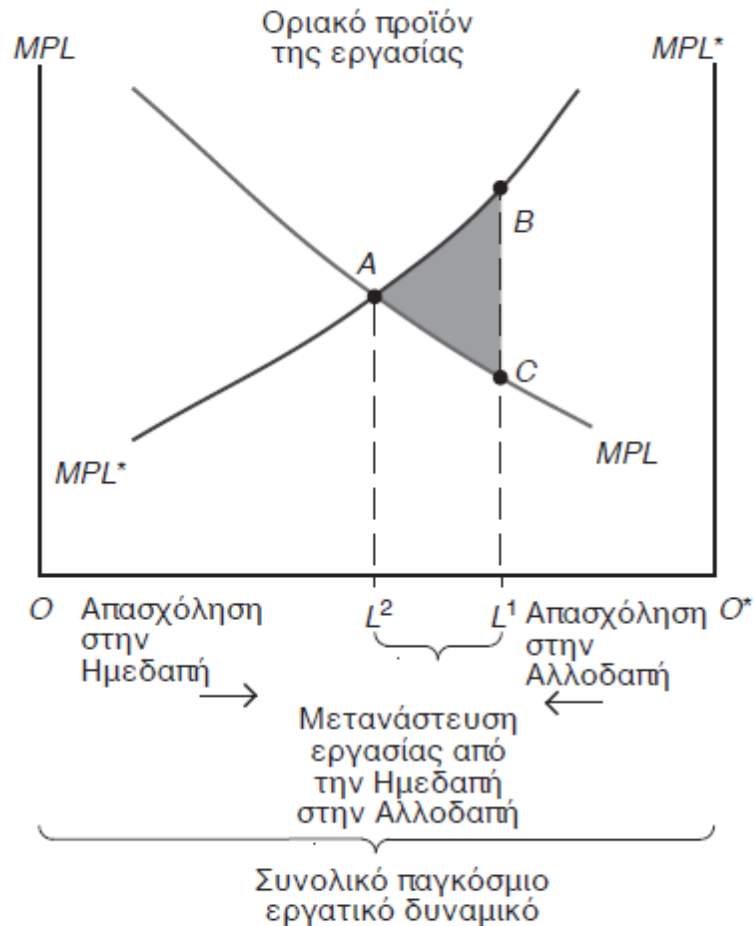
Σχήμα 4.12: Ανεργία και διείσδυση εισαγωγών στις ΗΠΑ

Διεθνής κινητικότητα της εργασίας (συνέχεια)

- Γιατί η εργασία μεταναστεύει και ποιες είναι οι επιδράσεις αυτής της μετανάστευσης;
- Οι εργαζόμενοι μεταναστεύουν εκεί που οι μισθοί είναι υψηλότεροι.
- Η εργασία μετακινείται από τη μια χώρα στην άλλη, αντί από τον ένα κλάδο στον άλλο.
- Υποθέτουμε ότι δύο χώρες παράγουν ένα μη εμπορεύσιμο αγαθό (τρόφιμα) χρησιμοποιώντας δύο συντελεστές παραγωγής:
 - Γη, που δεν μπορεί να μετακινηθεί σε άλλη χώρα, και εργασία, που μπορεί να μετακινηθεί σε άλλη χώρα.

Σχήμα 4.13: Αιτίες και αποτελέσματα της διεθνούς κινητικότητας της εργασίας

Πίνακας 4.1

	Πραγματικοί μισθοί, 1870 (ΗΠΑ = 100)	Ποσοστιαία αύξηση πραγματικών μισθών, 1870-1913
Χώρες προορισμού		
Αργεντινή	53	51
Αυστραλία	110	1
Ηνωμένες Πολιτείες	100	47
Καναδάς	86	121
Χώρες προέλευσης		
Ιρλανδία	43	84
Ιταλία	23	112
Νορβηγία	24	193
Σουηδία	24	250

Πηγή: Jeffrey G. Williamson, «The Evolution of Global Labor Markets since 1830: Background Evidence and Hypotheses», *Explorations in Economic History* 32 (1995), σσ. 141-196.

Σχήμα 4.14: Πληθυσμός που έχει γεννηθεί στο εξωτερικό ως ποσοστό του πληθυσμού των ΗΠΑ

